

KSK-notat nr.: 71/2014 - Bakgrunn for vedtak - småkraftverk

Søker/sak:	Småkraft AS / Kasseelva kraftverk		
Fylke/kommune:	Møre og Romsdal/Vanylven		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	:	
Saksbehandler:	Birgitte M. W. Kjelsberg	:	
Dato:	02.09.2014		
Vår ref.:	200801334-36		
<i>Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.</i>			

Søknad om tillatelse til bygging av Kasseelva kraftverk i Vanylven kommune i Møre og Romsdal

Innhold

Sammendrag	1
Vanylvenpakken	4
Søknad	5
Høring og distriktsbehandling	8
Søkernes kommentarer	12
NVEs vurdering	13
NVEs konklusjon	19
Forholdet til annet lovverk	20
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	21
Vedlegg	25

Sammendrag

NVE har foretatt en samlet behandling av seks søknader om småkraftverk og tre søknader om anleggskonsesjon for nettilknytning av småkraftverk i Vanylven og Vågsøy kommuner.

En samlet behandling av sakene er valgt for å gjøre det enklere for NVE å vurdere samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene og gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre og gi mer grundige innspill på samlet belastning.

Under behandling av de seks søknadene i Vanylven og Vågsøy kommuner har NVE vurdert hver enkelt sak for seg og vurdert sumvirkningene av eksisterende og nye utbygginger der hvor NVE har funnet dette relevant.

Småkraft AS søker om å få konsesjon til å utnytte et fall på 235 (125) m fra inntaket på kote 375 (265) ned til kraftstasjonen på kote 140. Søknad om bygging etter alternativ B står i parentes. Hovedalternativet har to inntak som samles i en y-gren, mens et redusert alternativ kun har ett inntak.

Vannveien blir en 1700 (980) m lang nedgravd rørgate. Det skal bygges en 120 m lang permanent vei fra fylkesvei 1. Middelvannføringen er beregnet til 620 (630) l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,24 (1,26) m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,3 (1,3) MW og vil produsere omtrent 8,2 (4,7) GWh i et middels år.

Vanylven kommune er positiv til tiltaket forutsatt at anleggene utføres skånsomt slik at det ikke reduserer opplevelsen av landskapsrommet. **Fylkesmannen i Møre og Romsdal** anbefaler en utbygging etter alternativ B forutsatt at det slippes minstevannføring hele året. De mener en utbygging av hovedalternativet vil få negative konsekvenser for biologiske verdier, landskap og INON, og mener man må utrede bedre hvordan kraftutbyggingen vil kunne påvirke flatsaltlaven. **Møre og Romsdal fylkeskommune** ber om at anadrome strekninger tas tilstrekkelig hensyn til og at eventuelle utbygginger ivaretar reiselivssatsingen i kommunen med tanke på å ivareta sentrale landskapskvaliteter og estetikk. **Naturvernforbundet i Møre og Romsdal** fraråder en utbygging av Kasseelva etter hovedalternativet, men kan akseptere en utbygging etter alternativ B forutsatt at det slippes minstevannføring hele året. Dette begrunnes i virkninger for biologisk mangfold, landskap og INON. **Ålesund og Sunnmøre Turistforening** støtter Naturvernforbundets uttalelse. **K. Hellebust og S. Aasen** ønsker god tilgjengelighet til sine skogområder i en anleggsfase. De er bekymret for påvirkningen en kraftutbygging kan ha på flom og nyere tids kulturminner. **O. Sande** er bekymret for fraføring av vann i elva, da han bruker området rundt Kassefossen til rekreasjon i form av fiske, bading og turgåing. Han mener en tilknytning i form av luftlinje fra kraftstasjonen vil virke skjemmende på eiendommen hans. Han ønsker kompensasjon ved en eventuell utbygging.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 8,2 (4,7) GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2011-13) har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Kasseelva kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter gitt avbøtende tiltak. Hensynet til biologiske verdier er imidlertid vektlagt. En utbygging etter alternativ B, vil etter vårt syn redusere de negative konsekvensene for de biologiske verdiene i området i tilstrekkelig grad. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført mener NVE at konsekvensene kan reduseres i en slik grad at virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

Etter en helhetsvurdering er de alternative planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Småkraft AS tillatelse etter vannressursloven

§ 8 til bygging av Kasseelva kraftverk etter alternativ B. Tillatelse gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Vanylvenpakken

NVE har foretatt en samlet behandling av 6 søknader om småkraftverk i Vanylven og Vågsøy kommuner. Bakgrunn for vedtak for de seks søknadene er angitt i tabellen under. Søknadene er i disse dokumentene referert til under fellesnavnet Vanylvenpakken. Tre søknader om anleggskonsesjon for nettilknytning av småkraftverk er behandlet samtidig med Vanylvenpakken.

Søker	Kraftverksnavn	Notat	Produksjon (GWh)	Effekt (MW)
Høgelida Kraftverk SUS	Høgelida kraftverk	KSK-notat nr.: 66/2014	5,4	1,3
Myklebust Sameige	Helgaa kraftverk	KSK-notat nr.: 67/2014	5,87	2,5
Tenneelva Fallrettseigarlag	Tenneelva kraftverk	KSK-notat nr.: 68/2014	10,3	3,4
Småkraft AS	Brandefjellet kraftverk	KSK-notat nr.: 69/2014	13,6	5,0
Småkraft AS	Sørdalselva kraftverk	KSK-notat nr.: 70/2014	8,23	2,7
Småkraft AS	Kasseelva kraftverk	KSK-notat nr.: 71/2014	8,2	2,3

En samlet behandling av sakene er valgt for å gjøre det enklere for NVE å vurdere samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene og gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre og gi mer grundige innspill på samlet belastning.

Det kom én innsigelse til én av sakene i Vanylvenpakken. Fylkesmannen i Møre og Romsdal fremmet innsigelse til Brandefjellet kraftverk. Det ble avholdt et innsigelsesmøte med Fylkesmannen den 9.10.2013. Fylkesmannen valgte å opprettholde innholdet i sin innsigelse også etter møtet.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene ved fem av de omsøkte tiltakene er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. Dette gjelder Høgelida, Helgaa, Tenneelva, Sørdalselva og Kasseelva kraftverk. For Kasseelva kraftverk har NVE gitt tillatelse alternativ B. NVE mener ulempene ved bygging av Brandefjellet kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt for dette kraftverket.

NVE mener at bygging av permanent vei til Tennvatnet og til inntaket til Helgaa vil medføre et stort landskapsinngrep og har dermed satt krav om at inntakene skal driftes veiløst. NVE mener en utbygging av Kasseelva kraftverk etter alternativ A ville gi store konflikter med biologisk mangfold, og har gitt tillatelse til alternativ B.

Samlet vil NVEs positive vedtak gi inntil 34 GWh i ny fornybar energiproduksjon. Vi mener dette vil gi et bidrag til å oppfylle kravet i den felles sertifikatordningen inngått med Sverige. Disse prosjektene vil etter vårt syn ikke ha vesentlige negative virkninger for allmenne interesser.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Småkraft AS, datert 12.2.2013:

«SØKNAD OM TILLATELSE TIL Å BYGGE KASSEELVA KRAFTVERK I VANNYLVEN KOMMUNE, MØRE OG ROMSDAL FYLKE

Småkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Kasseelva i Vannylven kommune til kraftproduksjon, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- Bygging av Kasseelva kraftverk i samsvar med fremlagte planer

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- Bygging og drift av Kasseelva kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.

Det er inngått avtale med grunneiere med fallrettigheter om falleie og øvrige rettigheter til å gjennomføre prosjektet»

Kasseelva kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ A	Alternativ B
Nedbørfelt	km2	5,9	6,1
Årlig tilsig til inntaket	mill.m3	19,8	20,0
Spesifikk avrenning	l/s/km2	106	105
Middelvannføring	m3/s	0,62	0,63
Alminnelig lavvannføring	m3/s	0,07	0,07
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m3/s	0,07	0,07
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m3/s	0,05	0,05
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	375	265
Avløp	moh.	140	140
Lengde på berørt elvestrekning	km	1,6	1,4
Brutto fallhøyde	m	235	125
Midlere energiekvivalent	kWh/m3	0,54	0,28
Slukeevne, maks	m3/s	1,24	1,26
Minste driftsvannføring	m3/s	0,06	0,06
Tilløpsrør, diameter	m	0,5/0,6/0,8	0,8
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1700	980
Installert effekt, maks	MW	2,3	1,3
Bruktid	timer	3500	3500
PRODUKSJON			
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	2,9	1,6
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	5,3	3,1
Produksjon, årlig middel	GWh	8,2	4,7

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	35	24
Utbyggingspris	kr/kWh	4,3	5,1

Kasseelva kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR		Alternativ A	Alternativ B
Ytelse	MVA	2,7	1,5
Spenning	kV	6,6	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	2,7	1,5
Omsetning	kV/kV	6,6/22	6,6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	320	320
Nominell spenning	kV	22	22
		Jordkabel*	Jordkabel*

*Endring fra luftlinje til jordkabel bekreftes i e-post fra Småkraft AS 22.10.2013

Om søker

Småkraft AS søker etter vannressursloven § 8 om tillatelse til å bygge Kasseelva kraftverk. Kraftverket skal eies av Småkraft AS, mens grunneiere vil beholde eiendomsretten til fallet.

Beskrivelse av området

Beskrivelse hentet fra søknaden:

«Kasseelva har en lengde på ca 3,9 km. Høyeste punktet i feltet, Dua, ligger på kote 794. Det er ingen breer i nedbørsfeltet. I øvre deler av det vestre elveløpet ligger det noen mindre vann. For øvrig er det lite vatn i nedbørsfeltet. Over ca. kote 500 er det snauffjell mens lavereliggende områder er skogkledde. Området oppstrøms foreslått inntakssteder er nærmest uberørt av synlige menneskelige tiltak.»

»Det er tre landskapsrom i prosjektområdet. Det nederste er ved veien innover mot Almklov. Dette har kulturpreg, og domineres av dyrket mark og spredt bebyggelse. Elva spiller liten rolle i dette landskapsrommet, men et lite vannfall synes ved veien opp mot der naturmiljøet domineres landskapsopplevelsen. Når det er høy vannføring, kan begge de berørte elveløpene sees fra veien til Almklov og Duestøylen. Elva som renner inn i Kasseelva nedstrøms inntakene synes også på lave vannføringer fra enkelte steder, men denne berøres ikke av tiltaket. Et tett plantefelt på vestsiden av elvene er et blikkfang som trekker ned verdien. Ellers preges lia av løvskog, omkranset av rolige fjellformer. Det tredje rommet er over tregrensa, like oppstrøms inntaket i nordre elveløp. Her bukter elva seg gjennom en U-dal, og elva er et viktig element i myrområdene.»

Av eksisterende inngrep krysser en fylkesvei nedre del av tiltaksområdet i sørøst-nordvestlig retning. Veier er anlagt i nedre del av bekkeløpet på begge sider inn til gårdene ved Kassen og Duestøylen.

Teknisk plan

Inntak

I alternativ A ønskes det etablert to inntak. Hovedinntaket på kote 375 og et bekkeinntak i et sørlig bekkeløp på kote 395. Hovedinntaket i Kasseelva blir et vanlig dykket inntak med høyde 3 m og lengde 25 m, mens inntaket i sør blir et Tyroler- eller Coanda inntak (overløpsinntak) med høyde 3 m og lengde 10 m. Oppdemmet volum blir totalt 400 m³.

I alternativ B ønskes inntaket lagt i form av en betongdam på kote 265 med høyde 4 m og lengde 35 m. En til to mindre greiner forutsettes sperret ved graving eller forbygning.

Vannvei

I alternativ A tas vannet inn fra de to inntakene via et nedgravd Y-rør. Lengden på den ene y-grenarmen fra hovedinntaket ned til samlingspunktet er 280 m med en rørdiameter på 0,6 m. Lengden på den andre y-grenarmen fra det sørlige inntaket ned til samlingspunktet er på 280 m med en rørdiameter på 0,5 m. Fra samlingspunktet vil det gå ett rør med en diameter på 0,8 m med en lengde 1140 m ned til kraftstasjonen.

I alternativ B går vannet i et 980 m langt nedgravd rør ned til kraftstasjonen. Diameter på røret er 0,8 m.

Kraftstasjon og elektriske anlegg

For begge alternativene er kraftstasjonen tenkt plassert på kote 140 ved Gusdalselvas vestsider. Bygningens grunnflate blir på 80 m². Kraftverket installeres med en Peltonturbin. Totalt planlegges det et beslag på 200 m² til uteområde med parkeringsplass. Nødvendig støydempende tiltak er prosjektert.

Det er planlagt å grave ned en jordkabel 320 m til påkoblingspunktet. Påkoblingen vil utløse behov for forsterkninger på regionalnettet. Begrensningene ligger i en 66 kV linje fra Åheim til Bryggja, og fra Åheim til Leivdal. Transformorkapasiteten inn mot sentralnettet vil også være en begrensning om mange kraftverk blir bygd ut i området. Småkraft AS ønsker å stå for bygging og drift av koblingsanlegget selv for ny høgspenningskabel frem til eksisterende nett¹.

Spesielt for alternativ A er installasjon av en Peltonturbin med en effekt på 2,3 MW, en generator med ytelse på 2,7 MVA og en transformator på 2,7 MVA.

Spesielt for alternativ B er installasjon av en Peltonturbin med en effekt på 1,3 MW, en generator med ytelse på 1,5 MVA og en transformator på 1,5 MVA.

Veier

Det er planlagt en 70 m permanent vei ned til kraftstasjonen for begge alternativene.

For alternativ A er det behov for 1200 m midlertidig vei opp til hovedinntaket i Kasseelva fra eksisterende vei. Etter utbygging nedgraderes veien til kjørestærkt terreng for ATV. Til søndre inntak brukes røtraseen som midlertidig vei.

For alternativ B er det behov for å bruke eksisterende vei, og rørgaten opp til inntaket i anleggsperioden. Etter utbygging nedgraderes veien til kjørestærkt terreng for ATV.

¹ Bekreftet i e-post 18.11.2013

Massetak og deponi

Overskuddsmasser blir brukt i rørtraseen og til arrondering av terrenget.

Arealbruk

For alternativ A er midlertidig behov forventet i størrelsesorden 44,2 daa, mens permanent arealbehov er satt til 15,2 daa.

For alternativ B blir arealbehovet mindre, fordi tiltaksområdet er mindre.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Prosjektet ligger i Landbruk-, Natur- og Friluftsområde sone A. Dette er strengeste kategori. Søker er kjent med at det må gis dispensasjon fra kommuneplanens arealdel dersom konsesjon gis for å bygge kraftverket.

Inngrepsfrie områder (INON)

Tiltaket vil redusere INON sone 2 med 1,8 km² i sør og sørvest for tiltaksområdet.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 13.6.2013 sammen med representanter for søkeren, kommunen, miljøtilsynet, grunneiere og et par naboer. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Vanylven kommune vedtok i driftsutvalgsmøte 4.6.2013 at konsesjon kan gis på visse vilkår:

«Vanylven kommune oppmodar NVE til å stille krav til skånsam opparbeiding av anlegga, slik at fjernverknaden av landskapsrommet ikkje vert vesentleg ringare enn det er i dag.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har anført følgende i brev av 25.5.2013:

«Biologisk mangfald

I vurderinga om vegetasjonen er det konkludert med at det ikkje er naturtypar i området som er spesielt viktige for det biologiske mangfaldet. Unntaket er ein gamal lauvskog av lokal verdi og som det i liten grad er aktuelt med inngrep i. Vi må likevel merke at ein del av utbyggingsområdet er av spesiell naturfagleg interesse på grunn av førekomstane av den ultrabasiske bergarten olivin. Etter rapporten vil dei bli lite eller ikkje påverka av tiltaket, men det er viktig at vegen til inntaket ikkje kjem i konflikt med grusområde utan vegetasjon. Vi vil rå til at alt areal som det bør takast spesielle omsyn til, bør visast på eit kart.

Vi har ikkje merknader til registreringsarbeidet. Det er konkludert med at dei fleste artane er vanlege, men generelt er lav- og mosefloraen artsrik. Unntaket er først og fremst det

interessante funnet av raudlistearten flatsaltlav. Dette er ein art som i sterkt grad er knytt til fossesprutsonar og fuktige berg. Etter rapporten kan verknaden for arten etter ei eventuell utbygging i vassdraget vere usikker.

Det er positivt at det er utgreidd to alternativ. Eit eventuelt val av alternativ B vil føre til mindre konsekvensar for det biologiske mangfaldet enn ved val av alternativ A. Ved alternativ B vil inntaket kome nedstrøms området der den sjeldne flatsaltlaven veks. Ved alternativ A bør det med bakgrunn i prinsippa i §§ 8-12 i naturmangfaldlova arbeidast vidare med konsekvensane for denne arten før det eventuelt blir gjeve løyve til utbygging. (...) Ved val av alternativ B meiner vi at kunnskapsgrunnlaget er godt nok til at det kan gjerast eit vedtak i saka utan fleire utgreiingar.

Fisk

Kasseelva er eit sidevassdrag langt oppstraums Gusdalsvatnet og Åheimselva. Åheimselva er laks- og sjøaureførande vassdrag i Vanylven kommune og av dei aller viktigaste i denne delen av fylket. I Kvernhuslølen like nedstrøms Gusdalsvatn er det for mange år sidan bygd fisketrapp. Anadrom fisk på gytevandring kan i dag vandre til Rustafossen, om lag 2,7 km nedstrøms omsøkte kraftstasjon i Kasseelva-prosjektet.

Det er blitt oss fortalt at anadrom fisk ved einskildhøve har passert Rustafossen under særskilte gunstige tilhøve. Etter synfaring og vurdering av Direktoratet for naturforvaltning (DN) i samarbeid med Fylkesmannen og det lokale elveeiarlag, har DN utvikla planar som sikrar permanent oppvandring av anadrom fisk forbi Rustadfossen. (...)

Vi er ikkje kjent med det nye stoppunkt for vandrane laks og sjøaure ovanfor Rustadfossen og om lokalisering og drift av omsøkte Kasseelva-kraftstasjon kan kome i konflikt med framtidige anadrome strekningar. Vi veljer likevel å setje fokus på det ovannemnde og trekke fram dei moglegheiter som finst med å utvikle bestandane i dette vassdraget.

Uavhengig av utbyggingsalternativ er likevel eit minimum av økologisk driftsvassføring naudsynt for vasslevande insekt og eventuelle lokale bestandar av aure. Ved ei eventuell utbygging må det derfor sikrast tilstrekkeleg heilårleg minstevassføring.

Landskap/INON/friluftsliv

Landskapsverdiane er særleg knyt til bortfall av vatn i fossen i vestre del av Kasseelva. Anleggsvegen til inntaket er meint å vere mellombels, men skal kunne knyttast til køyring med ATV. I søknaden er det ikkje synleggjort kva konsekvensar dette vil ha for landskapet.

Dei inngrepsfrie naturområda (INON) vil etter hovudalternativet bli redusert med 1,8 km² inngrepsfri sone 2. Fjellområdet mellom Almklovdalen og Nordfjord har framleis eit visst omfang av inngrepsfri natur. Presset på desse område er stort, og tidlegare veg- og kraftutbyggingar har alt redusert INON arealet vesentleg. Ein ytterlegare reduksjon med 1,8 km² er klart uheldig. Inngrepsfrie restområde i kommunar med lite INON-område skal verdsetjast til svært viktig. Vanylven har få INON-område att.

Konklusjon

Fylkesmannen viser til merknadene over. Ut frå våre ansvarsområde vil vi rå til at den alternative utbyggingsløyisinga blir valt. Dette ut frå både landskapsmessige tilhøve, mindre reduksjon av inngrepsfrie naturområde og færre konsekvensar for det biologiske mangfaldet.

Dersom ein likevel vel å gå vidare med alternativ A føreset vi at ein kjem med ei nærare utgreiing av konsekvensane for den sjeldne flatsaltlaven.»

Møre og Romsdal fylkeskommune anfører følgende i brev av 24.5.2013:

«Kulturminne

Dei fleste kulturminne inngår ikkje i våre kulturminneregister og kjem såleis ikkje fram ved førespurnadar. Konsekvensutgreiinga har imidlertid klart å framvise at her er kulturminne så som gamal ferdselsveg mellom Duestøylen og Stårheim, løypestrengar og sefrakobjekt (m.a. direkte berørt kvernhus på Hellebust der stasjonen er tenkt plassert og at vannveg verører utløe og Kassens gamle kvernhus). Stasjonen må flyttast lenger unna her. Vassveg må stikkast godt utanom utløe og Kassens gamle kvernhus. Ferdselsvegen kan kryssast på enkeltpunkt om naudsynt, men då slik at ein ikkje skaper hinder i forhold til bruk av ferdselsvegen. Det bør gjennomførast ei utgreiing som konkret plottar objekta i forhold til tiltak på kart av god målestokk og med godt biletmaterial- der ein syner korleis ein unngår/reduserer konflikt.

Det vert nemnt moglege dyregraver, men det går ikkje fram av søknad om desse kjem i tiltaksområdet. Dyregraver ligg normalt sett høgare oppe, men er svært sjeldsynte i desse områda. Opplysninga tilseier eit avklaringsbehov. Dyregraver kan vere automatisk freda kulturminne og avklaringskrav er såleis heimla i kulturminnelova § 9 og 10. (...)

Møre og Romsdal fylkeskommune som vassregionmynde har følgjande samla innspel til utbygging av seks småkraftverk i Vanylven og Vågsøy kommune:

-Vassdrag som skal byggast ut, må ha tilstrekkelege naturfaglege undersøkingar slik at dei kan bli klassifisert etter vassforskrifta sine krav. (...)

-Saksbehandlinga av søknadene må samordnast med tiltaksanalysearbeidet i Søre Sunnmøre vassområde.

-Ein ber om at det blir retta særskilt fokus på dei anadrome elvestrekningane, slik at kraftutbygginga ikkje er til hinder for vandring, reproduksjon og levesett for laks og sjøaure. Ein må her også sjå på sumverknad av eventuell påverknad/reduksjon av laks- og aurebestanden i området.

Planfagleg merknad

Vanylven har i lengre tid arbeidd med framlegg til ny kommuneplan. Kommuneplanarbeidet har i stor grad fokusert på reiseliv, og det ligg inne framlegg til store areal avsett til fritidsbustader både på fjell og langs sjøen. Det er viktig at utbygging av småkraftverk vert drøfta i høve denne reiselivssatsinga, slik at ein ivaretek dei sentrale landskapskvalitetane i kommunen. Estetisk utforming av anlegga vil vere sentralt, og særskild det å unngå store synlege sår i landskapet. Når det gjeld sjølve bygnadane som skal oppførast bør det også leggjast stor vekt på utforming og plassering av desse i høve landskap og eventuell tilgrensande busetnad.»

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard har ingen merknader.

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal har anført følgende i brev av 22.5.2013:

« Vassdragsnaturen i området er under større press enn det som går fram av kap. 1.5 i søknaden. Både Høgelida kraftverk (Vågsøy kommune) og tre frå Vanylven-pakken manglar i tabell 1.3. Dette er viktig for å vurdere den samla belastninga tiltaket kan få i området.

Området sør for Kassen er eit av dei største inngrepsfrie landskapa i området. Merka turstiar går ut frå Kassen, Duestøylen og Almklovsetra. Flora og fauna knytt til vassdrag og gamal lauvskog er viktige element for opplevingsverdien av landskapet. Derfor er det positivt at eit alternativ B er utgreidd og omsøkt.

I omsøkt alternativ A ser vi det som er problem knytt til:

- Bortfall av INON-areal.
- Den gamle lauvskogen sitt potensiale for mellom anna hakkespetthabitat.
- Flatsaltlav-lokaliteten.
- Den eksponerte fossen.
- Kunnskapsmangel knytt til samanhengen mellom olivingrunn og biologisk mangfald.
- Fossekall.
- Lokaliteten av fuktkrevjande lav og moseartar.
- Vegtraseane oppover i lauvskogen mot inntak nord.

Vi vil rå frå ei utbygging etter alternativ A, men har ikkje merknader til ein konsesjon etter alternativ B. – Sjølv om ei betongdemning på 34 x 4 m ikkje blir eit vakkert innslag i naturbiletet.»

Ålesund og Sunnmøre Turistforening støtter Naturvernforbundet sin uttalelse i brev av 25.5.2013.

Tussa Nett AS har anført følgende i brev av 20.3.2013:

«Kasseelva kraftverk vil produsere effekt mot Åheim transformatorstasjon. Det vil ikkje vere behov for nettforsterkningar i distribusjonsnettet ved innmating av effekt frå Kasseelva kraftverk. I regionalnettet vil det vere behov for å skifte ut transformatoren i Åheim og oppgradere 66 kV nettet ut frå Åheim mot enten Åmela/Eid eller Bryggja. I staden for å oppgradere 66 kV nettet kan ei løysing vere å bygge om samleskinna i Åmela.»

Istad Nett AS anfører i brev av 25.5.2013 at de støtter Tussa Nett AS sin høringsuttalelse.

Karin Hellebust og Sigvald Aasen uttaler følgende i brev av 21.5.2013:

«Vi har ein skogteig i kloven, der inntaksdam alternativ A er planlagd. Vi vil ha fri tilgang til skogteigen, også ved eventuell utbygging av kraftverk. Det går også ein sti frå Kassen til Klovestøylen, denne har ein historisk samanheng med stølsdrifta som var på Klovestøylen på 1900-tallet. Stien er einaste framkomstveg til støypane på Kloven. Den vart også brukt til å frakte mjølk frå Klovestøylen og ned til gardane på Hellebust sør. Stien vert ennå brukt til turgåing og bærplukking, og blir brukt som snarveg til Dueeggja (Storvareggja).

Det er noko uklart om plasseringa til den eventuelle kraftstasjonen i forhold til grensa mot Hellebust, då dette ikkje kjem eksakt fram av noko kart.

Kvernhuset på Hellebust frå 1600-tallet ligger i tett nærleik av planlagd kraftstasjon. Det er intakt med alt som høyrer til eit kvernhus. Kvernhuset er mellom anna brukt i undervisninga ved Åheim Skule, der elevane får omvisning.

Dersom det vert brot på planlagde demningar og rør, og i tillegg storflom, kan dette føre til store øydeleggingar på dyrka mark (både på Nord- og Sør-Hellebust). Ved ein vanleg haust-

eller vårflaum står halvparten av den dyrka marka under vatn. Flaumen har til tider også gått over fylkesvegen (...).»

Ottar Sande uttaler følgende i brev av 20.5.2013:

«Dette vassdraget, og med det Kassefossen, var regulert også på 70-talet, og endå ei regulering vil redusere vassføringa ytterlegare, og ein kan då knapt kalle dette ein foss i det heile. Ein eventuell kraftstasjon ved Kassefossen vil øydelegge ein idyllisk fiskeplass som har vore brukt i generasjonar, dette har vore ein fredeleg plett og eit viktig rekreasjonsområde. Dette vil no verte endra for all ettertid viss det vert ei utbygging her.

Ei eventuell regulering av elva vil øydelegge for fiskebestanden. Fiskeplassar, rekreasjonsstadar og badeplassar vil forsvinne sjølv om det vil vere ei minstevassføring som det er sagt i konsesjonssøknaden. Eit unikt planteliv står også i fare for å forsvinne i juvet ovanfor Kassefossen viss ein byggjer ut vassdraget for straumproduksjon, dette går det fram av konsekvensutgreiinga som vi har fått presentert.

Som grunneigar ser vi også at ei eventuell tilkopling på det eksisterande kraftnettet vil skape utfordringar når det gjeld skogs- og gardsdrift og det vil også verke skjemma med eit luftspenn på 320 meter og mastepunkt på vår eigedom. Det alternativet som er det minst øydeleggande er jordkabel, men dette vil skape vanskar ved ei eventuell oppdyrking av området, då ein må ta omsyn til ein så kraftig kabel ved nydyrking av området som er eit tidlegare kulturbete på garden, og med det området som er best eigna til å dyrke opp, då resten av myra er eit svært vått område.

Denne utbygginga vil bety eit betydeleg inngrep i området, vi ynskjer difor ein kompensasjon i form av opparbeiding av ein skogsveg med dei standardar som desse typar vegar har i dag, og ein fast indeksregulert sum i året. Vi må også få framlagt ein fordelingsnøkkel som syner kva konkret ein kan forvente av ei slik avtale med Statkraft. Ein slik fordelingsnøkkel har ikkje vorte framlagt for grunneigarane til no, og vi ventar på ei slik snarleg avklaring.»

Søkernes kommentarer

Søkers kommentarer er forkortet av NVE og er kun gjengitt der det foreligger viktige momenter i saken. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

Småkraft AS svarte på høringsuttalelsene i brev av 6.6.2013.

Søker viser til at Sweco mener det er tilstrekkelig å slippe økt minstevannføring sommerstid for å minimere konsekvensene for flatsaltlav i vekstsesongen heller enn å fordele minstevannføringen over året. Søker mener videre at omløpsventil ikke er nødvendig da vandringshinderet for anadrom fisk er 2,7 km lengre nede i vassdraget. Plassering av inntak, rørgate og stasjon gjøres i en detaljprosjektering. Kulturmyndigheter vil bli involvert i detaljplanfasen. Estetikk og tilpasninger til terrenget vil bli gjort. Grenseforholdene til naboeiendommer blir gjort i en detaljplan. Ferdsel for naboer vil bli ivaretatt. Flomfaren vil være uendret ved bygging av kraftverket.

Tilleggsopplysninger

Søker har i e-post datert 22.10.2013 og 18.11.2013 gitt tilleggsopplysninger etter at NVE var på befaring. Tilleggsopplysningene inneholder tekniske og økonomiske avklaringer i prosjektet. Alle nye opplysninger er tatt med i vår vurdering.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 5,9 km² for alternativ A (og 6,1 km² for alternativ B) ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 0,62 (0,63) m³/s. Alternativ B i parentes. Effektiv innsjøprosent er på 3,6 %, og nedbørfeltet har en brendel på 0 %. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende høstflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om sommeren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 70 og 50 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 70 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,24 (1,26) m³/s og minste driftsvannføring 0,06 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 150 (70) l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 0 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at om lag 80 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 200 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 150 (70) l/s i sommersesongen, vil dette gi en restvannføring på ca. 25 % rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 48 dager i et middels vått år. I 33 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 60 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at omsøkt slukeevne ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

Naturmangfold

Viktige naturtyper

De omsøkte prosjektene i Vanylvenpakken vil kunne berøre 10 naturtypelokaliteter regnet som viktige etter DN's håndbok 13. Naturtypene er bekkekløft, fossesprøytsone, gråor-heggeskog, kystmyr, hagemark, gammel lauvskog og en viltbiotop.

Kraftverk	naturtype	lokalitetsnavn	verdisetting
Brandefjellet	bekkekløft	Årdalselva	B
	2 fossesprøytsoner	Bruelva	C
Helgaa	gråor-heggeskog	ikke navnsatt	Ikke verdisatt
Sørdalselva	kystmyr	Gamlesetra	A
	hagemark	Sørdalen	B
	fossesprøytsone	Sørdalselva	C
Kasseelva	gammel lauvskog	Kasseelva	C

	kystmyr	Hellebust	B
Høgelida	viltbiotop	Movatnet	A

Kystmyr

Kystmyr er en myrtype der plantene kun får næring via regnvannet. Torvopphopningen gjør at det høyeste punktet ligger inne på myra. En av de viktigste kystmyrene er atlantisk høgmyr.

Terrengdekkende myrer og høgmyrer i de mest oseaniske områdene er sjeldne. Norge har et spesielt ansvar for å ta vare på disse lokalitetene. En rekke arter i vår flora og fauna har disse myrene som eneste levested. Mange av disse artene kan være sjeldne. Kystmyra er sårbar mot inngrep som grøfting og vegbygging. Det er registrert to kystmyrer i Vanylven kommune, den ene er en atlantisk høgmyr av A-verdi, mens den andre er en jordvannsmyr av B-verdi. Begge ligger i tilknytning til de omsøkte prosjektene i Vanylvenpakken.

For Sjørdalselva kraftverk vil inntaket til kraftverket bli rett i nedkant av den atlantiske høgmyra. Av søknaden framkommer det at høgmyra ikke vil bli påvirket av tiltaket. Fylkesmannen og Naturvernforbundet påpeker viktigheten av å hindre drenering av myra både i anleggs- og driftsfasen. NVE legger til grunn at kystmyra ikke vil bli påvirket av tiltaket. Vannspeilet bak inntaksdammen skal legges lavere enn høgmyras nederste kant, for å hindre påvirkning av vannstanden i høgmyra.

Kasseelva kraftverk har utløpet fra kraftstasjonen litt ovenfor jordvannsmyra. Opprinnelig søkte Småkraft AS om linjetilknytning i form av en luftlinje, men har i etterkant søkt om en nedgravd jordkabel istedenfor. Dette for å imøtekomme krav fra naboen Ottar Sande. Han mener en luftlinje, samt et mastepunkt vil virke skjemmende på eiendommen hans. Ved linjetilknytning av Kasseelva kraftverk, må jordkabelen legges på sørvestsiden av elva, for å unngå å drenere kystmyra ved Hellebust. NVE ser at en luftlinje vil påvirke kystmyra i vesentlig mindre grad, da det ikke er behov for grøfting i området.

NVE legger til grunn at begge prosjektene kan justeres slik at de ikke vil påvirke kystmyrene i nevneverdig grad. Påvirkning på naturtypen kystmyr har ikke vært avgjørende for NVEs vedtak i Vanylvenpakken, men har vært med i den samlede vurderingen av fordeler og ulemper for allmenne interesser.

Gammel lauvskog

Eldre lauvskog finnes på frisk til fuktig fastmark. I ytre og midtre kyststrøk finnes også oseanisk lauvskog med naturskogpreg, helst i utkanten av rasmarker, bergvegger og blokkmark. Naturtypen kan også omfatte velutviklede fattige sumpskoger. Gamle bjørkesuksesjoner er en viktig utforming. Størst utstrekning har naturtypen i fjordstrøkene på Vestlandet. Den største trusselen er mangel på områder med sene suksesjoner.

Småkraft AS har søkt om to alternative utbygginger. I alternativ 1 vil rør bli lagt gjennom hele naturtypen. I alternativ 2 legges disse på utsiden av naturtypen. Det tenkes å legge to terskler i utkanten av naturtypen. Dette vil øke vanntilførselen gjennom den gamle lauvskogen. Lauvskogen har fått C-verdi. Det er ikke registrert andre forekomster av gammel lauvskog i kommunen. NVE mener alternativ 1 vil forringe den gamle lauvforekomsten, mens alternativ 2 vil kunne opprettholde naturtypen. Påvirkning på naturtypen gammel lauvskog har ikke vært avgjørende for NVEs vedtak i Vanylvenpakken, men har vært med i den samlede vurderingen av fordeler og ulemper for allmenne interesser ved de to alternativene søknadene for Kasseelva kraftverk.

Sårbare og truede arter

I Vanylvenpakken er følgende rødlistearter registrert i influensområdene til kraftverkene:

Kraftverk	art	rødlistekategori
Brandefjellet	rød honningvokssopp	VU
Tenneelva	strandsnipe	NT
	fiskemåke	NT
	stær	NT
	oter	VU
	gaupe	VU
Helgaa	gaupe	VU
	oter	VU
Kasseelva	flatsaltlav	VU
Høgelida	storlom	NT
	ål	CR

Flatsaltlav er kategorisert som VU (sårbar). Arten vokser på fuktige berg, ofte i spraysonen fra fosser eller på steiner i flomsonen ved elver. Den antas å være direkte truet av vannkraftutbygging og andre inngrep som reduserer spraysonen og flomregimet ved fosser og i elver. I OEDs retningslinjer står det følgende:

*«Tiltak som kommer i konflikt med biologisk mangfold av **stor** eller **middels verdi** for øvrig må påregne pålegg om avbøtende tiltak som reduserer konflikten, eks. i form av krav som minstevannføring og/eller andre miljøtilpasninger av prosjektene.»*

Arter i kategori VU (sårbar) regnes å ha stor verdi. En utbygging vil således måtte påregne avbøtende tiltak. Påvirkning av flatsaltlav har vært viktig i vår vurdering av utbyggingsalternativene, jamfør våre merknader under avsnittet om forholdet til naturmangfoldloven på neste side.

Anadrom fisk

Norge har et spesielt internasjonalt ansvar for å opprettholde levedyktige bestander av anadrome laksefisk. Noen av de største utfordringene for anadrome arter er redusert vannføring på berørt strekning og raske dropp i vannføring der fisk, yngel og egg lever. Tilstrekkelig vanndekket areal og langsomme vannstandsendringer er blant de viktigste suksessfaktorene for at anadrom fisk skal kunne gjennomføre en vellykket livssyklus.

Utløpet til Kasseelva kraftverk er tenkt lagt 2,7 km ovenfor vandringshinderet for anadrom fisk. Fylkesmannen har varslet at de ønsker å sette opp en fisketrapp ved dette hinderet, for å fremme oppgang av anadrom fisk i elva. Hvor det nye vandringshinderet blir er ikke kjent. Tiltaksområdet ligger like nedenfor Kassefossen. Fossen er såpass høy at anadrom fisk ikke kommer forbi dette hinderet. Ny anadrom strekning vil derfor i liten grad bli berørt ved en eventuell utbygging. Tema anadrom fisk har ikke vært avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknadene i Vanylvenpakken legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknadene, miljørapportene, høringsuttalelser, eksterne fiskerapporter samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet for tiltakene i Vanylvenpakken. Samlet sett mener NVE at sakenes kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet til at det kan fattes vedtak i sakene, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdene til Kasseelva kraftverk finnes det en gammel lauvskog med C-verdi og en kystmyr av B-verdi. I tillegg finnes rødlistearten flatsaltlav (VU). En eventuell utbygging av Kasseelva vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 5 gitt at det slippes tilstrekkelig minstevannføring og at kraftverket bygges ut etter alternativ B.

NVE kan ikke se at påvirkningen fra Kasseelva kraftverk vil ha konsekvenser som går utover influensområdet eller som vil ha konsekvenser for artsbestander eller naturtyper på høyere regionalt nivå hvis alternativ B utbygges. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen har i vedtaket blitt vurdert i sakene i Vanylvenpakken sin påvirkning på viktige naturtyper og rødlistede arter opp mot eksisterende påvirkninger i regionen. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap og friluftsliv

Landskap

Alle prosjektene i Vanylven og Vågsøy kommuner er plassert innenfor landskapsregionen *Ytre fjordbygder på Vestlandet*. Denne regionen strekker seg fra Romsdalsfjorden i nord til Ryfylke i sør. Kjennetegnet ved denne landskapsformen er det mer åpne preget med vide fjordtrekk og lavere horisont mot vest. For Sunnmøre spesielt er de innerste fjellområdene preget av istiden. Høye og steile bergvegger er vanlig.

Ut ifra plasseringen av de seks prosjektene har vi valgt å se landskap og friluftsliv felles for de fire prosjektene som ligger i nærheten av tettstedet Syvden. Dette gjelder Brandefjellet, Tenneelva, Helgaa og Sjørdalselva. Kasseelva ligger innerst i Almklovdaalen, sørvest for Sjørdalselva, adskilt av Vassdalstinden og Hellebustfjella. Elva er ikke synlig fra fylkesveien, når man kjører innover Almklovdaalen, før man kommer tett innpå elva. Kasseelva framstår som lite synlig i et stor landskapsrom.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Ottar Sande viser til at landskapsverdiene er knyttet til reduksjon av vann i fossen. Fylkesmannen er usikker på i hvor stor grad anleggsveier og permanente veier vil bli synlige i et større landskapsrom. Fylkesmannen er positive til en utbygging etter alternativ B, da landskapsvirkningene vil bli mindre i omfang.

Etter det NVE kan se stiller både Fylkesmannen og Naturvernforbundet seg positive til en utbygging etter alternativ B, mens de fraråder en utbygging etter alternativ A. Frarådingen er delvis bygget på landskapsinngrepet, men hovedargumentasjonen skyldes ikke landskapspåvirkningen. Etter vårt syn vil ikke en redusert utbygging ha virkninger for brukerinteresser regionalt. Ottar Sande er mest negativ til en utbygging, siden begge alternativene frafører vann fra Kassefossen. Kraftstasjonen søkes lagt i et sentralt viktig rekreasjonsområde for ham. Fossen ansees derfor å ha lokal verdi for tema brukerinteresser. NVE legger til grunn at en utbygging etter alternativ B har små virkninger i et større landskapsrom, men skaper noen ulemper for brukerinteressene lokalt.

Søkers ønske om å tørlegge elva i syv av årets måneder vil forsterke de negative virkningene for opplevelsen av elva og fossen. Slipp av minstevannføring kan avbøte ulempene for brukerne i lokalsamfunnet noe. Påvirkning av elva og fossen, samt midlertidige/permanente inngrep i forbindelse med rørtrasé og veier har ikke vært avgjørende for konsesjonsspørsmålet, men har vært med i den samlede vurderingen av fordeler og ulemper for allmenne interesser.

Friluftsliv

Møre og Romsdal fylkeskommune har utarbeidet en oversikt på sine nettsider over turer og turområder som er tilgjengelige i fylket. Hos fylkeskommunen er det registrert 46 fotturer, 8 skiturer og 6 sykkelture i Vanylven. Områdene sør for tettstedet Syvden skiller seg ut som det viktigste turområdet i kommunen. I dette området er søknadene til Helgås og Sjørdalselva kraftverk planlagt. Brandefjellet og Kasseelva ligger i periferien av dette turområdet. Tenneelva er oppført med noen skiruter i nærheten, mens Høglida ikke har turforslag verken i Møre og Romsdal eller i Sogn og Fjordane.

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal viser til at det finnes flere merke turstier i nærområdet til tiltaksområdet. De nærmeste går ut fra Kassen, Duestøylen og Almklovsetra. Naturvernforbundet trekker også frem den gamle lauvskogen, som et viktig element for opplevelsen av landskapet. De stiller seg derfor positive til en utbygging etter alternativ B, da den ikke berører den gamle lauvskogen. Naturvernforbundet fraråder samtidig en utbygging etter alternativ A, siden dette alternativet i stor grad vil påvirke den gamle lauvskogen. Ottar Sande har ikke vurdert alternativene opp mot hverandre, men viser til at han bruker området rundt fossen til rekreasjon av ulike slag, som bading, turgåing og fiske.

NVE mener en utbygging etter begge alternativ vil virke noe skjemmende ved utøvelse av friluftsliv. Alternativ A vil påvirke større områder enn ved bygging av alternativ B og derfor være noe mer negativt enn det reduserte alternativet. Siden området ligger perifert i forhold til foreslåtte turer i Vanylven, anser NVE ulempene for friluftsliv til å være akseptable. Tema friluftsliv har ikke vært avgjørende for konsesjonsspørsmålet, men har vært med i den samlede vurderingen av fordeler og ulemper for allmenne interesser.

Kulturminner

Kulturminner og kulturmiljø er i OEDs *Retningslinjer for små vannkraftverk* definert slik:

«Med kulturminner menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med kulturmiljøer menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng.»

OEDs retningslinjer sier videre at det generelt skal vises varsomhet med inngrep i verdifulle kulturmiljøer og områder med kulturminner. Det kan ikke utføres tiltak som kan skade fredete kulturminner uten tillatelse fra kulturminnemyndighetene. Det står også at inngrep som bryter med

landskapet og kulturmiljøets egenart og verdi, og som kan influere negativt på stedsidentiteten bør unngås.

Vi vil diskutere forholdet til kulturminner og kulturmiljø for de sakene i denne pakken hvor temaet er viet oppmerksomhet i høringsrunden og i forbindelse med konsekvensvurderingene i de aktuelle søknadene. Dette betyr at ikke alle sakene vil bli diskutert like inngående, og noen vil ikke bli vurdert i det hele tatt for dette temaet.

Kasseelva kraftverk er lokalisert innerst i Almklovdalens sørside. Det er ikke registrert automatisk fredede kulturminner i området. Av nyere tids kulturminner er det blant annet en ferdselsvei mellom Duestøylen og Stårheim, løypestrenger for ved og torv til gårdene, to kvernhus og ei utløe. Kvernhuset på Hellebust fra 1600-tallet er intakt ifølge Karin Hellebust og Sigvald Aasen. Det brukes i dag av Åheim skule, der elevene får omvisning. Kassens gamle kvernhus og utløe er fra 1800-tallet.

Møre og Romsdal fylkeskommune har påpekt at rørtrasé og kraftstasjon til Kasseelva kraftverk må legges slik at de i minst mulig grad kommer i konflikt med nyere tids kulturminner. Hellebust og Aasen uttrykker også bekymring for om utbyggingen vil forringe nyere tids kulturminner.

Dersom det gis konsesjon til Kasseelva kraftverk vil det følge av standardvilkår for kulturminner at konsesjonæren plikter å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner. NVE mener dette kan utføres før innsending av detaljplaner dersom det gis konsesjon til tiltaket. Byggearbeider kan da legges slik at de unngår å skade verdifulle kulturminner. NVE mener dermed at hensynet til kulturminner ikke har vært avgjørende for konsesjonsspørsmålet, og at eventuelle ulemper kan avbøtes tilstrekkelig under en eventuell detaljplanlegging av anlegget.

Samfunnsmessige fordeler

Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. En utbygging av alle de seks omsøkte kraftverkene i Vanylven og Vågsøy kommuner vil til sammen kunne gi 51,6 GWh/år i fornybar energi, noe som gir et gjennomsnitt på 8,6 GWh per kraftverk i et gjennomsnittså. Den gjennomsnittlige produksjonsmengden per kraftverk ligger på produksjonsgjennomsnittet for småkraftverk, som regnes for å være om lag 8-10 GWh per år. Et gjennomsnittskraftverk vil kunne produsere nok energi til 400-500 husstander.

Fordelene ved de ulike prosjektene er større jo mer GWh de produserer, om utbyggingsprisen ikke blir for høy. De omsøkte prosjektene vil gi inntekter til søkerne og grunneiere og samtidig generere skatteinntekter til de respektive kommunene. De seks småkraftverkene vil styrke næringsgrunnlaget og samtidig kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning i området.

En eventuell utbygging av Kasseelva kraftverk vil gi 8,2 (4,7) GWh i et gjennomsnittså. Alternativ B i parentes. Denne produksjonsmengden regnes for normal størrelse for hovedalternativet og liten for alternativ B for et småkraftverk.

Oppsummering

NVE har foretatt en samlet behandling av seks søknader om småkraftverk og tre søknader om anleggskonsesjon for nettilknytning av småkraftverk i Vanylven og Vågsøy kommuner.

En samlet behandling av sakene er valgt for å gjøre det enklere for NVE å vurdere samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene og gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre og gi mer grundige innspill på samlet belastning.

Under behandling av de seks søknadene i Vanylven og Vågsøy kommuner har NVE vurdert hver enkelt sak for seg og vurdert sumvirkningene av eksisterende og nye utbygginger der hvor NVE har funnet dette relevant.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Kasseelva kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter gitt avbøtende tiltak. Hensynet til biologiske verdier er imidlertid vektlagt. En utbygging etter alternativ B, vil etter vårt syn redusere de negative konsekvensene for de biologiske verdiene i området. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført mener NVE at konsekvensene kan reduseres i en slik grad at virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Småkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Kasseelva kraftverk etter alternativ B. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Småkraft AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer legging av 320 m 22 kV jordkabel til eksisterende linjenett. Søker har også levert inn søknad om egen anleggskonsesjon som behandles parallelt med konsesjonssøknaden. NVE gir Småkraft AS anleggskonsesjonen. Det vises til et eget vedtak i saken.

Opprinnelig ble det søkt om luftlinje, men under befaringen ønsket søker å imøtekomme høringspartene med å legge jordkabel istedenfor. Grunneier Ottar Sande mener at det må vurderes å føre strømmen i kabel fra kraftverket fordi et mastepunkt og 320 m luftlinje vil virke skjemmende på eiendommen.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Tussa Nett AS har uttalt at det må påregnes et anleggsbidrag ved tilkobling av Kasseelva kraftverk og til en forsterkning av linjenettet. Det er per i dag kapasitet i lokalt 22 kV nett. I regionalnettet vil det være behov for å skifte ut transformatoren i Åheim og oppgradere 66 kV nettet ut fra Åheim mot enten Åmela/Eid eller Bryggja.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jmfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	630
Alminnelig lavvannføring	l/s	70
5-persentil sommer	l/s	70
5-persentil vinter	l/s	50
Maksimal slukeevne	m ³ /s	1,26
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	200
Minste driftsvannføring	l/s	60

Søker har foreslått en minstevannføring på 70 l sommerstid (1.4 – 31.8) og ingen slipp av minstevannføring vinterstid.

Fylkesmannen mener det må sikres tilstrekkelig helårlig minstevannføring. Naturvernforbundet er bekymret for fossen og det biologiske mangfoldet som lever i og langs med elva Ottar Sande viser til at elva er viktig både som fiskeplass, badeplass og turområde.

NVE legger til grunn behovet for helårs minstevannføring, og at det ikke er tilstrekkelig å kun slippe minstevannføring sommerstid. Fiskeplassen nedstrøms fossen tyder på at det er en lokal bestand av ørret i området. Den må sikres et minimum av helårs minstevannføring i størrelsesorden med naturlig forekommende lavvannføringer.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på **70 l/s** sommerstid (1.5 – 31.9) og **50 l/s** resten av året. I forhold til søknaden vil dette gi en redusert produksjon på om lag 0,27 GWh/år, basert på oppgitte tall fra søker/andre beregninger. Samlet produksjon vil da bli på drøye **4,4 GWh/år**. Etter vårt syn er ikke denne reduksjonen avgjørende for økonomien i prosjektet.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Førde og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jamfør våre merknader under avsnittet *Forholdet til energiloven*.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Valg av alternativ	Kraftverket bygges etter det reduserte alternativet B.
Inntak	Inntaksdammen skal plasseres i tråd med det som er oppgitt av søker i søknaden. Nøyaktig inntaksplassering kan justeres i detaljplan, men skal ikke komme i berøring av flatsaltlavens leveområde. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Søknaden oppgir at rørgaten skal graves ned på hele strekningen. Dette kan ikke endres ved detaljplan. Vannveien må legges slik at den tar hensyn til kulturminner i nedre del av rørtraseen. Løa, Kvernhuset på Hellebust og Kassens gamle kvernhus må sikres tilstrekkelig i anleggsfasen.
Kraftstasjon	Kraftstasjonen skal plasseres slik at den ikke kommer i konflikt med kulturminnene i området. Løa, Kvernhuset på Hellebust og Kassens gamle kvernhus skal sikres tilstrekkelig i anleggsfasen.
Største slukeevne	Søknaden oppgir 1,26 m ³ /s.
Minste driftsvannføring	Søknaden oppgir 0,06 m ³ /s.
Installert effekt	Søknaden oppgir maksimalt 1,3 MW. Nøyaktig installert effekt kan justeres ved detaljplan.

Antall turbiner/turbintype	Søknaden oppgir ikke turbintype for alternativ B. Antall turbiner og turbintype kan justeres ved detaljplan.
Vei	Midlertidige og permanente veier skal bygges i tråd med det som er oppgitt i søknaden, men kan justeres i forbindelse med detaljplan.
Annet	Rørgaten krysser fylkesveien. Det må søkes dispensasjon fra Statens vegvesen for kryssing av veien. Ferdsselsveien mellom Duestøylen og Stårheim, samt løypestrenger skal berøres i minst mulig grad, og istandsettes etter anleggsfasen.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Fylkeskommunen har varslet at det kan være automatisk fredede dyregraver i området. Det trengs en avklaring på om disse eventuelt befinner seg innenfor tiltaksområdet.

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Øvrige forhold

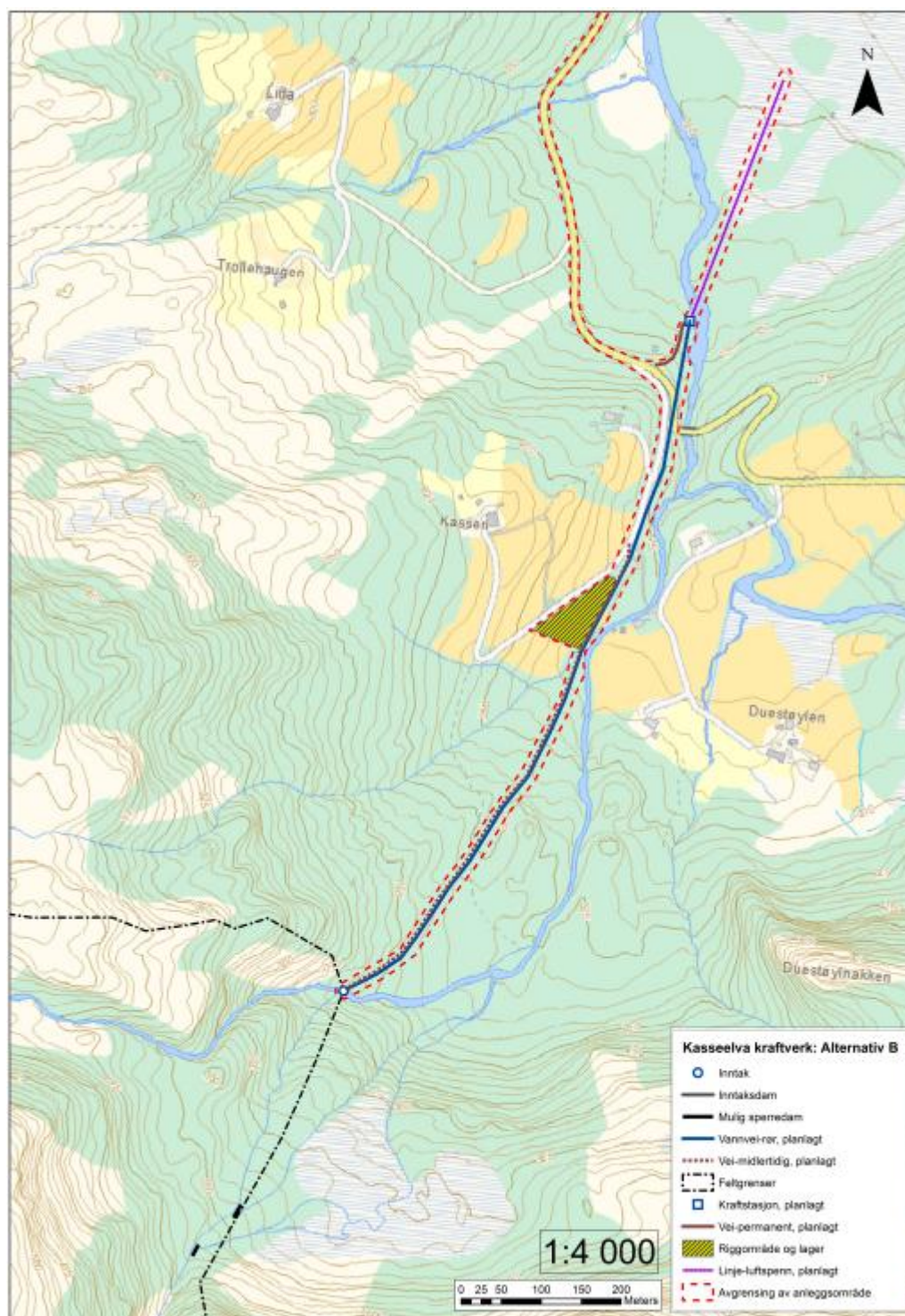
Møre og Romsdal fylkeskommune påpeker at Vanylven kommune ønsker å satse på reiseliv. Kommunen har ikke kommet med uttalelser som tilsier at tiltaksområdet er spesielt viktig i deres reiselivssatsing. NVE legger til grunn at en utbygging av Kasseelva kraftverk ikke vil få negative konsekvenser på tema reiseliv.

Karin Hellebust og Sigvald Aasen uttaler at de ønsker fri tilgang til skogteigen ved en eventuell utbygging etter alternativ A. Da dette alternativet ikke blir gitt konsesjon vil tilgangen til skogteigen bli som i dag.

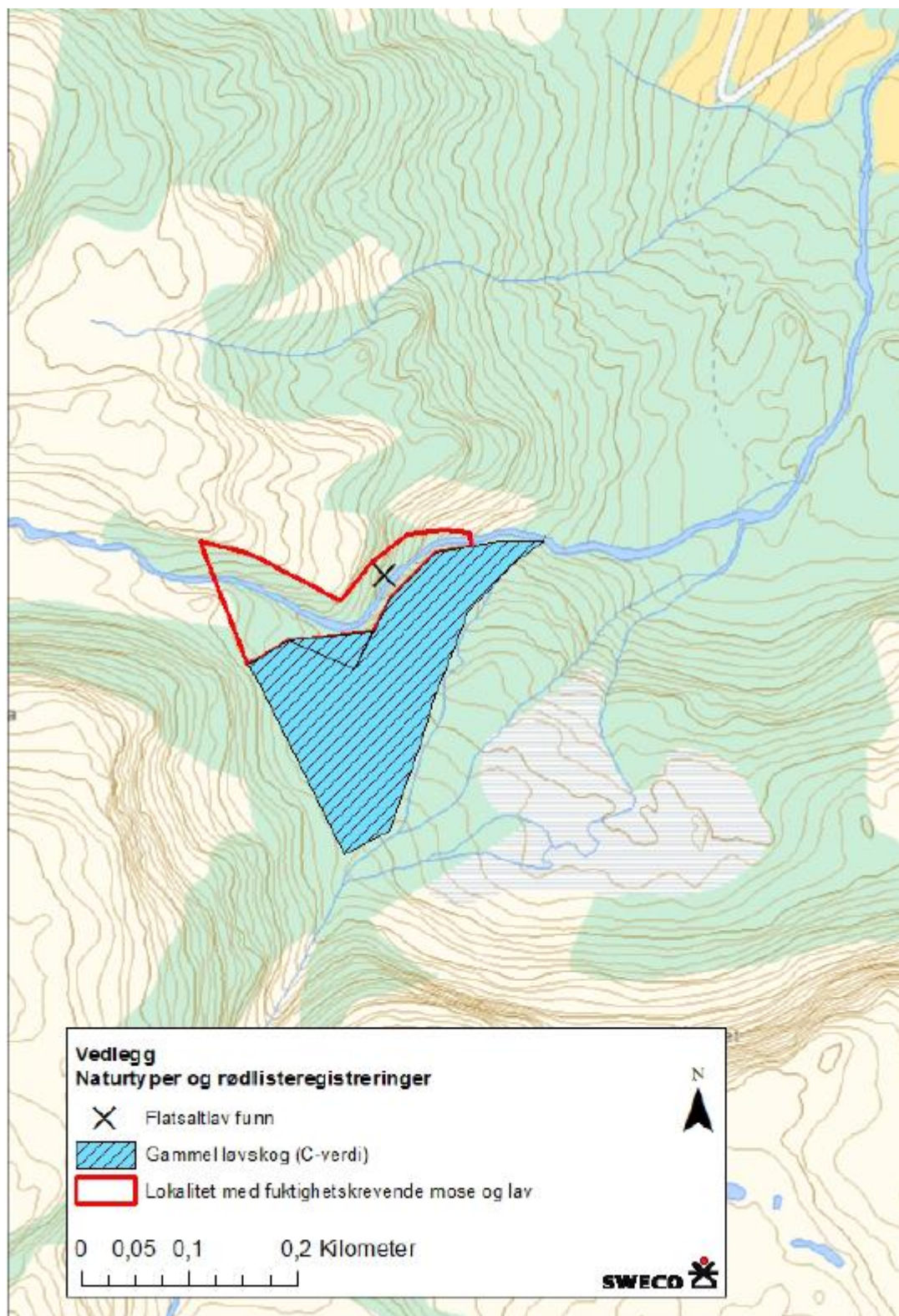
Ottar Sande ønsker kompensasjon for inngrepene utbyggingen medfører i form av opparbeiding av en skogsvei. I tillegg ønsker han en indeksregulert sum i året. Dette er privatrettslige forhold som må avklares direkte mellom partene.

Vedlegg

Vedlegg 1: Oversiktskart over Kasseelva kraftverk, alternativ B

Vedlegg 2: Lokalitet med fuktighetskrevede moser og lav og gammel lauvskog av C-verdi.

Vedlegg 3: Kystmyr av B-verdi. Området berøres ved linjetilknytning. Elva må også krysses.

